

реживаючи з ним обурення й проти теперішньої провокаційної, як і проти
прежньої, політики у відносинах і до С.С.Р.Р. панства буржуазних держав, я
прошу Держ[авне] Політ[ичне] Управління прийняти на увагу факти життя,
що свідчать за вірність революції Мик[оли] Чехівського, й визволивши його
від ув'язнення зняти його зовсім з категорії ненадійних з революційного боку.

*Громадянин С.С.Р.Р.
Володимир Чехівський*

Київ, [вул.] Франка, [буд. №] 17, [пом. №] 18.

*ГДА СБ України, спр. № 67098-ФП, т. 131, арк. 16–19.
Засвідчена копія. Машинопис.*

№ 98

Заява Миколи Чехівського від 30 серпня 1927 р.

Начальнику Київського Округового Відділу
Державного Політичного Управління
Громадянину Западному*
громадянина Чехівського Миколая Мусійовича

З А Я В А

Повернувшись з німецької неволі лише у березні 1918 р. я сам не дішов
та й других (свій полк) одмовив іти на боротьбу проти робітничо-селянської
течії на Катеринославщині, куди уряд за приводом німців послав наш полк.
За це мене було віддано військово-польовому суду, та німецько-гетьмансь-
кий переворот сприяв тому, що діло це само собою якось заглохло. Того ж
також року в листопаді я прийняв у повстанні проти буржуазної влади гетьма-
на, утікши з Києва через фронт під загрозою розстрілу, який повинен був
статися з наказу головнокомандуючого гетьманських сил ген. Долгорукова. З
вступом до Києва повстанчеського війська УНР я прийняв посаду комендан-
та м. Києва. Тут з огляду на те, що моя діяльність, яко коменданта м. Києва,
викликає де-які сумніви у представників ДПУ я повинен докладніше з'ясува-
ти цей [мо]мент мого життя.

Після падіння гетьманщини на долю УНР досталася руїна. Всі старі держ-
установи були в стані безладдя, нові ще не сформувалися. Комендатура м. Київ-
ва почала своє існування в середніх числах грудня [19]18-го року. Містилася
вона на В[елико-] Володимирські[й] [будинок] Ч. 45. Функції її зводилася до
зовнішнього догляду за порядком у м. Києві, що був тоді осередком держав-
ладі.

Комендант міста повинен був дбати про:

* Текст звернення написано від руки чорнилом.

- 1) Відвод помешкань — а) для держустанов, в) для військових частин яких насунуло тоді до Київа надто багато і г) для службових осіб.
- 2) Збірання розкиданого по всьому місту військового майна — гармат, кулеметів, рушниць, набоїв до них і т.п.
- 3) Зовнішній догляд за поведженням на вулицях, по ресторанах, клубах і театрах різних військових, які тоді скрізь виявляли надто багато розбещення.
- 4) Догляд за гральними клубами, які не виконували наказу про закриття їх.
- 5) Прийом від нім[ецького] війська помешкань і майна що вона здавала відіжжаючи з Київа до Німеччини.
- 6) Видачу перепусків усім хто бажав виїхати з Київа, а таких було не мало.
- 7) Прийом прохачів по різних справам.

Останній факт надто багато віднімав часу, бо до коменданта зверталася сила громадян за самими різноманітними довідками. Держапарат, як вже зазначалося раніше, був, за браком часу, не організований і людність у безпорадному стані тягнулася за порадами до коменданта. Щодня хвіст одвідувачів на прийомі у коменданта тягнувся від дверей [будинку] ч. 45 і, повертаючи на [вулицю] Прорізню, кінчався кроках у сотні від її рогу і В[елико-] Володимирської. Тому один прийом займав у коменданта увесь день з 10 до 6–7 г[одини] веч[ора].

Від усіх зазначених обов'язків комендантові ніколи було й в гору глянути, не то що втручатися ще в якісь то інші справи. Окрім того треба зазначити, що коменданство моє тривало біля місяця, а там тижнів за два–три до евакуації Київа я здав його й почав хлопотати про подорож на Кавказ, щоби там поправити своє здоров'я після року імперіялістичної війни, після 3-х ран і двох контузій і майже 3-х років німець[ької] неволі.

Що до арештів і, взагалі, що до політичних справ, то з ними я абсолютно нічого спільного не мав. Цю справу вела окрема комісія при директорії на чолі з гр. Коваленком і контррозвідка на чолі з полк. Чайківським при одному корпусі січових стрельців під командуванням гр. Коновальця. Тут ще зауважу що не раз мені, як коменданту, доводилось чути скарги одвідувачів, звичайно, людей не свідомих у моїх правах і обов'язках, на діяння контррозвідки й полк. Чайківського, які мені не підлягали. Про скарги ці я доводив по начальству й взагалі вживав заходів до припинення різних наскоків на населення з боку контррозвідки.

Згадується мені один конкретний випадок із моєї глухої боротьби з полк. Чайківським. Справа виникла із-за отводу помешкання, не пам'ятаю, чи частин контр-розвідки, чи для самого полк. Чайківського. Але непорозуміння це набрало тоді остільки гострого характеру, що Чайківський навіть погрожував мені, коли я в розмові по телефону, між іншим, зауважив йому, що і

він і його установа надто нахабно й свавільно себе поводять. Більше ні з Чайківським, ні з його установою абсолютно ніяких стосунків я не мав.

Далі знову повертаю до подій з мого життя. Коли я побачив, що дирекція пішла шляхом шукання допомоги й єдності з панством антанти, я одійшов од активної державної праці, бо не поділяв напрямку політики директорії. Довге перебування в полоні, в кріпості-в'язниці, рани, контузії зробили мене інвалідом, я мусив спочити. З цією метою виїхав на Кавказ. По дорозі на Кавказ я три місяці з лишком одсидів у в'язниці у Чернівцях і Бухарешті з наказу руминської влади, як більшовик. Далі в Батумі під вартою індусів — з наказу англійського командування теж біля трьох місяців. Денікіно-добровольчеське командування, обвинувачуючи мене у організації того вибуху, що стався за часів директорії в Києві в Олексіївському, нині в Музею Революції, дала наказа віддати мене військово-польовому суду.

Коли б я попався в їхні руки. В році 1921-му я не виїхав з Кавказу за кордон а зостався під владою Рад, цілком еднаючись з напрямком радянської політики. Потім підпавши ізоляції на підставі загальних і формальних заходів попередження політичної шкоди державі Рад, я рік і 8 місяців провів у конц[ентраційному] таборі в Рязані і після перевірки у серпні [19]22 року прибув до Києва. Тут, маючи духовну освіту, як син священника і як церковний співець у свій час, я схилився до церковної праці. Парафія обрала мене і я став священнослужителем.

Прибувши до Києва з Радянського конц[ентраційного] табору, я явився до Київського ДПУ. Приймав мене, коли не помиляюсь т. Швецов, який запитавши мою анкету сказав: «Який же ви білий?» Про те на обліку «білих» я залишаюсь з 30/VIII – [19]22 року, то-б-то вже пять років, заяву про зняття з мене цього тавра я подавав ще 10/VIII [19]25 року.

Отже гадаю, що, по-за всім один п'ятирічний догляд за мною, як за білим, є цілком достатнім, аби перевірити мене і переконатися, що я абсолютно не являюся соціально-небезпечною особою й тому, властиво, нема причин далі тримати мене на цім обліку і самим обмежувати мене в правах. Останній мій арешт з 14/VI по 5/VII [19]27 року був наслідком перебування мого, з формального боку, в категорії «білих».

Після звільнення з під останнього арешту слідчий Київ[ського] Держ[авного] Пол[ітичного] Окр[угового] Управління гр. Свіриденко запропонував мені довести мої показання, що до мого відношення до контррозвідки полк. Чайківського листівними свідченнями 2-х – 3-х партійних осіб або 2-х – 3-х відповідальних радянських службовців. Виконуючи вищезазначене, подаю копії з листів в цій справі громадян: 1) Д. Е. Кудрі [1], 2) М. Г. Левитського [2], 3) Е. Ф. Пилиповича [3] і 4) Е. І. Касяненко [4].

Листи ці дають свідчення про мою повну державно-громадянську певність і бездоганність перед Рад[янською] Владою.

Підсилений ними я з тим більшою впевненістю звертаюся до Державного Політичного Управління з проханням зняти з мене тавро білогвардійця, викресливши мене з обліку білих.

1927 року серпня 30 дня.

Київ, вул. Франка, [буд. №] 17, [пом. №] 18.

Микола Чехівський*

Оригінали листів прошу після прочитання повернути мені**.

/підпис М. Чехівського/

*ГДА СБ України, ф. 6, спр. № 67098-ФП, арк. 34–35.
Засвідчена копія. Машинопис.*

Примітки:

[1] Копію листа члена КП(б)У Данила Євменовича Кудрі від 12 серпня 1927 р. з Харкова вміщено в цій же справі після заяви (арк. 36). Д. Є. Кудря повідомляє про діяльність Чеховського у 1917–1921 рр. і висловлює готовність свідчити на користь Миколи Чеховського.

[2] Копію листа–заяви Заступника голови секції освіти Держплану УСРР Миколи Григоровича Левитського від 16 серпня 1927 р. з Харкова вміщено в цій же справі після заяви (арк. 36). М. Г. Левитський повідомляє про порушення В. М. Чехівським справи реабілітації його брата Миколи і свідчить про свою діяльність в якості комісара закордонних справ Уряду Директорії УНР і висловлює готовність свідчити на користь Миколи Чеховського.

[3] Копію листа Євгена Федоровича Філіповича від 10 серпня 1927 р. з Харкова до В. М. Чехівського вміщено в цій же справі після заяви (арк. 36–36 зв.). Є. Ф. Філіпович повідомляє про діяльність Чехівського у 1917–1921 рр. і висловлює готовність свідчити на користь Миколи Чеховського.

[4] Копію листа члена КП(б)У (партквиток № 0751421) Євгена Івановича Кас'яненка, співробітника редакції «Вісті ВУЦВК» від 14 серпня 1927 р. з Харкова до В. М. Чехівського вміщено в цій же справі після заяви (арк. 36зв.). Є. І. Кас'яненко висловлює готовність свідчити на користь Миколи Чеховського, зокрема, заперечує його причетність до контррозвідки.

* Власноручний підпис Миколи Чехівського.

** Допис від руки чорнилом.